

egyike. Nem is bánjuk, mikor hosszú utczáján végig haladván, ismét kiérünk a szabadba és a most már kiszélesedett völgyön, a Burián és Wetterling aljában szíva ismét a friss hegyi levegőt, megint egy festői szép váromot üdvözölhetünk: az *Éleskőt*.

Az érdekes romhoz, mely részint lombos, részint tülevelű fák által benőtt meredek hegy tetején áll, ama régi úton lehet feljutni, mely egykor a vár hídjához vezetett, most azonban teljesen el van hanyagolva. A kilátás a romról gyönyörű, mert nemcsak a Kis-Kárpátok láthatók impozáns szépségben, hanem ama hatalmas fenyveserdő is, mely Nyitramegye nyugati határától a Morváig húzódik; és az erdön innen is, meg túl is számos község.

Tovább menve, az országúton egy háromszögű oszlophoz érünk. Helyén egykor háromágú hatalmas tölgyfa („*Quercus triramis*“) állott, melynek három ága három nagy uradalom felé nézett: a detrekői, éleskői és korlátkői uradalmak felé, melyeknek határai itt érintkeznek. Ugyancsak e helyen az országút egy darabig egészen Pozsony és Nyitra megyék határán halad. Ez emelkedésről ismét új, szép kép tárul szemeink elé! *Sándorf*, nyitramegyei község és környéke. E mezővárosból több szép kirándulást tehetni. Közéleben van a bizarr dolomitsziklákkal ékeskedő *Torda Dolina*-völgy, továbbá a *Korlátkő*-rom, mely ezt a „rom“ nevet a szó legszorosabb értelmében megérdemli. (Windischgrätz herczeg emberei nem respektálván e történeti emléket, egy részét lerombolták és köveiből a juhok számára építettek aklot!) A romról *Sasvár* (bucsjárárhely), *Jablonicz*, *Korlátkő* (Windischgrätz herczeg kastélyával és parkjával) és *Szenicz* nyitramegyei községek igen jól láthatók. Végre még megemlítem, hogy közel van ide *Hluboka* is — a pánszlávok által dicsőített Hurbán fészke.

Az országút ezután délnyugati irányt vesz s a Kis-Kárpátok nyugati lejtőjén halad, míg tőle északnyugati irányban a Morva felé húzódó síkság terül el a Búr-erdővel.

A legközelebbi helység a kis *Detrekő-Szt.-Péter*, egyike a vidék legkedvesebb községeinek, mely kiválóan alkalmas volna arra, hogy a Kis-Kárpátok északnyugati részének turistaközpontul szolgáljon. A *Wetterling* (713 m.) aljában fekszik, melynek megmászása a fáradságra nagyon érdemes. Megmászására 2 óra szükséges s bár útja (erdei ösvény) meredek s rossz, a kilátás dűsan megfizeti a fáradságot. Fölérve tetejére, magunk alatt látjuk az éleskői romot, dél felé Szomolányt romjával, nyugatnak pedig a Detrekő-vár romjait; szemeink előtt vonulnak el a Kis-Kárpátok s a szemhatárt *Nagy-Szombat*, *Sasvár*, *Szenicz*,

Morva-Szt.-János és *Losoncz* képezik. És e határpontok között mennyi helység, mennyi bájos hegy és völgy tájkepe bilincseli le a figyelmet!

Az országúton tovább haladva, *Detrekő-Szt.-Miklós* községet érjük el, dombtetőre épített magányosan álló templomával, majd a nagy kiterjedésű *Detrekő-vár* romját, az Árpád-kori várak egyik utolsó maradványát. Építője I. Balassa Detre volt 1230 körül. A Balassáké volt Ferdinánd király koráig, de Balassa Menyhért rablóvárul használta fel, mire a király őt száműzvé, Detrekőt a Fuggereknek adta. Később Balassa Menyhért jó szolgálatokat tett Ferdinándnak, s ekkor visszakapta birtokát. Midőn a Balassáknak magvok szakadt, a Pálffy-család birtokába jutott Detrekő. A várból gyönyörű a kilátás s midőn Jókai 1879. augusztus 6-án itt járt, a költő elragadtatással szemlélte a festőművész ecsetére méltó képet.

A várhegy alatt *cseppkőbarlang* is van, néhány igen szép képződménnyel. Pálffy hg. gondjai alá vette a barlangot s bejáratához ajtó készítettett (melynek kulcsa a detrekő-váraljai lelkésznel van). Helyes is volt elzárni, mert azelőtt mindenkinek hozzáférhető levén, képződményeit sokan rongálták.

A vár közleében fekszik *Detrekő-Váralja* község, Pálffy herczeg ódon vadászkastélyával.

Folytatva utunkat, egy régi mezővárost érünk el: *Széleskút* községet a *Rachsturn* (748 m.) alján, a Rudavka patak partján. Régi templomában érdekes emlékek láthatók, melyek a plébánia Batthyány vizitációjában is le vannak írva.*)

Az egyik a hőslélkű Zrinyi Ilona hasonnevű leányának sarköve, ki felesége volt Balassa Menyhértnek. Hosszú latin dialog van a márványkőbe vésvé, melyben az elhunyt grófnő vigasztalja őt sirató férjét. A második emlék Balassa Menyhért márványba vésett alakja; jobb kezében kivont kardot tart, a bal kar felett e felírás: „Hodie mihi, cras tibi“; alatta pedig dicsőítő emlékvers. A harmadik emlék a Mednyánszky-család sirboltja felett van s Petron János prefektus emlékére állított. Hosszú vers dicséri őt is, ki „cum amore, more, ore, re“ szolgált hazáját.

Széleskút után *Rárbok* következik, szép kath. templommal. Itt nyomatta ki Balassa István az általa felállított nyomdában Bornemisza híres protestáns imakönyvét.

*) „Visitatio Batthyaniana Parochiae Szolocsniciensis, Lectu 1-a octobr. Anno 1782“.